

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie**

Kraków, dnia maja 2011 r.

**Pani
Danuta Góra
Kierownik Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Bochni
ul. Kazimierza Wielkiego 26
32-700 Bochnia**

P/11/176
LKR-4101-01-03/2011

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przeprowadziła kontrolę udzielania pomocy poszkodowanym w wyniku powodzi w 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole podpisanym w dniu 26 kwietnia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przekazuje Pani Kierownik niniejsze wystąpienie pokontrolne, stosownie do art. 60 ustawy o NIK.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień, wykonywanie przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bochni (GOPS) zadań w zakresie udzielania pomocy poszkodowanym w wyniku powodzi występujących w 2010 r. Pozytywną ocenę uzasadnia w szczególności podjęcie, wspólnie z pracownikami Urzędu Gminy Bochnia, działań mających na celu oszacowanie strat rodzin dotkniętych wylewem wód rzeki Raby i udzielanie im niezbędnej pomocy materialnej niezwłocznie po ustąpieniu wód.

Stwierdzone przez NIK uchybienia dotyczyły:

- niewprowadzenia zasad funkcjonowania systemu kontroli zarządczej przed okresem ustalania wysokości zasiłków celowych dla powodzi, i dopuszczenie w związku z tym do nierzetelnej weryfikacji rozliczenia trzech spośród 19 sprawdzanych zasiłków celowych na remonty i odbudowę budynków i lokali mieszkalnych uszkodzonych w czasie powodzi

na łączną kwotę 69,3 tys. zł, tj. 1% ogólnej wartości zasiłków wypłaconych na remont i odbudowę budynków mieszkalnych lub lokali;

- przeprowadzanie wywiadów środowiskowych przez osoby nieposiadające wymaganych uprawnień,
- nieustalenie zasad ewidencji ilościowo-wartościowej oraz rozdysponowania pomocy rzeczowej otrzymanej w formie darowizn.

Uzasadnienie powyższej oceny ogólnej stanowią następujące uwagi i oceny szczegółowe:

1. NIK ocenia pozytywnie niezwłoczne, po ustąpieniu wód, przystąpienie do szacowania strat u rodzin i osób dotkniętych skutkami powodzi w maju 2010 r. w celu udzielania im niezbędnej pomocy materialnej w formie zasiłków celowych na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb. Do czynności tych komisje, powołane zarządzeniem Wójta Gminy Bochnia, w tym także pracownicy GOPS, przystąpiły w dniu 21 maja 2010 r., tj. w piątym dniu po pierwszym dniu powodzi, i prowadziły je także w dni wolne od pracy. Uwagi NIK dotyczą natomiast wyznaczenia do tych czynności dwóch pracowników GOPS, zatrudnionych na stanowisku aspiranta pracy socjalnej, tj. nieposiadających kwalifikacji wymaganych na podstawie art. 116 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.) do sporządzania wywiadów środowiskowych, niezbędnych do pełnego udokumentowania sytuacji materialnej poszkodowanych. Wprawdzie jeden z tych pracowników uzyskał kwalifikacje pracownika socjalnego z dniem 1 czerwca 2010 r., tj. w czasie prac komisji, to jednak kontrola przeprowadzona przez pracowników Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego wykazała jeden przypadek wykonania zadań pracownika socjalnego przez osobę nieposiadającą wymaganych uprawnień. Do czasu niniejszej kontroli wszyscy pracownicy GOPS uzyskali już niezbędne kwalifikacje.
2. Szybkie podjęcie działań w celu oszacowania szkód powodziowych nie zapewniło jednak wypłaty żadnego z tych zasiłków w okresie siedmiu dni od pierwszego dnia powodzi, mimo że zasiłek ten przeznaczony był na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych powodzian. W okresie do dwóch tygodni od pierwszego dnia powodzi zasiłek wypłacony został w pełnej, należnej wysokości tylko jednej rodzinie a w trzecim tygodniu – 173 rodzinom i osobom w łącznej wysokości 464,3 tys. zł, tj. jedynie 21% rodzin i osób zakwalifikowanych do uzyskania tego zasiłku. Pozostałym 648 rodzinom i osobom zasiłki te wypłacone zostały w pełnej, łącznej wysokości 1 337,7 tys. zł po okresach od 24 do 156 dni od pierwszego dnia powodzi. Wynikało to w znacznej mierze z procedury, wprowadzonej przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego (MUW). Zgodnie z nią GOPS przysyłał MUW wnioski Gminy o weryfikację wyso-

kości zasiłków dla poszczególnych rodzin wraz z dokumentami potwierdzającymi zakres szkód lub opisami tych szkód. W przypadkach obniżenia zasiłków w wyniku weryfikacji były one przesyłane do ponownego sprawdzenia, także w przypadkach, gdy nie zostały złożone odwołania od decyzji przyznającej te zasiłki. NIK pozytywnie ocenia działania GOPS w tym zakresie, ponieważ w wyniku ponownych weryfikacji przyznawane zostały należne zasiłki uzupełniające, ustalone 258 decyzjami.

3. NIK ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień, wypłatę zasiłków celowych na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych oraz na remonty lub odbudowy uszkodzonych lub zniszczonych budynków i lokali. Łączna kwota wypłaconych zasiłków wynosiła 8 134,5 tys. zł. Zasiłki zostały wypłacone w oparciu o ustalenia gminnych komisji ds. szacowania szkód powodziowych w gospodarstwach domowych (w przypadku zasiłków do 6 tys. zł), kosztorysów sporządzonych przez zainteresowane osoby (w przypadku zasiłków do 20 tys. zł), oraz wycen kosztów remontu lub odbudowy uszkodzonych lub zniszczonych budynków mieszkalnych (w przypadku zasiłków do 100 tys. zł), wykonanych na zlecenie Gminy przez zatrudnionych w tym celu rzeczoznawców. Przyznane zasiłki w wysokościach ponad 20 tys. zł do 100 tys. zł, na remonty lub odbudowy uszkodzonych domów, przyznawane były w wysokościach zgodnych z wykonanymi wycenami, uwzględniającymi podatek VAT. W wyniku braku skutecznego systemu kontroli zarządczej w GOPS dopuszczono jednak do przypadków nierzetelnej weryfikacji przez GOPS rozliczeń, przedkładanych przez poszkodowanych. Szczegółowa analiza 19 losowo wybranych spraw poszkodowanych, którym przyznano pomoc na remont i odbudowę do 20 i 100 tys. zł wykazała:

- podwójne rozliczenie faktury VAT na zakup materiałów (paneli) na kwotę 1 148,75 zł,
- zaakceptowanie większej ilości okien, podlegających wymianie, niż wynikało to z kosztorysu i protokołu szacowania strat, tj. do rozliczenia ujęto 22 okna na łączną kwotę 25 766 zł, mimo że kosztorys określał wymianę 4 szt. za 7 960 zł,
- zaakceptowanie rozliczenia odbudowy domu jednej z poszkodowanych na kwotę 50 378 zł (I rata), w sytuacji gdy GOPS nie dysponował podstawową dokumentacją w zakresie realizacji budowy nowego budynku (pozwolenie na budowę, projektu budowlanego lub też kosztorysu szacunkowego).

Ponadto rozliczono poszkodowanym zakup kuchenek gazowo-elektrycznych, w sytuacji gdy wytyczne wojewody wyłączały możliwość finansowania sprzętu AGD. Kierownik GOPS wyjaśniając powołała się na odpowiedź z 26 listopada 2010 r. otrzymaną z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, która dopuszcza możliwość odliczeń urządzeń,

jednakże w przypadku posiadania opinii/potwierdzenia faktu zniszczenia sprzętu w wyniku powodzi przez osobę uprawnioną – np. serwisanta sprzętu AGD. Z analizowanych 3 przypadków, opinia serwisanta załączona była tylko w jednej sprawie.

NIK zwraca także uwagę, że GOPS, poza fakturami przedłożonymi przez strony, nie posiadał innej dokumentacji, na przykład fotograficznej, świadczącej o weryfikacji rozliczonych kwot zasiłków na remonty i odbudowę, gdyż pracownicy GOPS nie dokonywali oględzin wykonanych prac remontowych.

4. Prawidłowo naliczane były przez GOPS wysokości zasiłków dla rodzin rolniczych (łącznie kwota wypłaconych zasiłków wynosiła 253,8 tys. zł) oraz zasiłki powodziowe na cele edukacyjne po 1000 zł dla dzieci uczących się (łącznie kwota wypłaconych zasiłków wynosiła 550 tys. zł). Zasiłki dla rodzin rolniczych wypłacone zostały w oparciu o ustalenia Wojewódzkiej Komisji powołanej przez Wojewodę Małopolskiego do spraw szacowania szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej i zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji programu pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie ziemi lub huragan (Dz. U. Nr 132, poz. 889). Z kolei zasiłki na cele edukacyjne wypłacono w oparciu o wymogi ustalone w § 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników oraz wypłaty uczniom zasiłku powodziowego na cele edukacyjne (Dz. U. Nr 95, poz. 612 ze zm.).
5. Otrzymane dotacje na wykonanie zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych w dziale 852 rozdziale 85278 § 3110 oraz wydatki z tych dotacji ujmowane były na kontach księgowych GOPS, prowadzonych ze szczegółowością podziałek działów, rozdziałów i paragrafów klasyfikacji budżetowej, pozwalającej na prawidłowe sporządzenie sprawozdań kwartalnych Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz niektórych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego za III i IV kwartał 2010 r.
6. Uwagi NIK dotyczą także przyjmowania, ewidencji i rozdysponowania powodzianom rzeczowej pomocy materialnej w formie artykułów żywnościowych o łącznej wartości około 10,7 tys. zł, przekazanych przez stowarzyszenie charytatywne i jednostkę wojskową, a także środków czystości i ubrań, zebranych w toku zbiórki zorganizowanej przez jedną ze szkół. GOPS nie posiadał pomieszczeń przystosowanych do gromadzenia tej pomocy, w wyniku czego musiała ona być rozdysponowywana niezwłocznie po otrzymaniu

niu, niezależnie od aktualnych potrzeb. Nie zostały w związku z tym ustalone zasady ewidencji ilościowo-wartościowej tej pomocy. Ewidencja ilościowa prowadzona była poza księgami rachunkowymi, w sposób uproszczony, ustalony na podstawie zarządzenia Kierownika, wydanego doraźnie w czasie powodzi.

7. Istotnie opóźnione zostało wprowadzenie zasad funkcjonowania systemu kontroli zarządczej w czasie ustalania wysokości zasiłków. Zasady tej kontroli wprowadzone zostały bowiem dopiero zarządzeniem z dnia 2 listopada 2010 r., mimo że przepis zobowiązujący do ich stosowania, określony w art. 69 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.), wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) Ponowną weryfikację trzech rozliczeń zakwestionowanych w wyniku niniejszej kontroli.
- 2) Uszczegółowienie zasad kontroli zarządczej w zakresie rozliczeń zasiłków celowych.
- 3) Opracowanie zasad gromadzenia, ewidencjonowania i rozdzielania pomocy rzeczowej, przekazywanej między innymi w formie darów.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się o przedstawienie przez Panią Kierownik w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Burmistrzowi prawo zgłoszenia na piśmie, do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Otrzymują:

- 1) *Adresat*
- 2) *Akta kontroli*